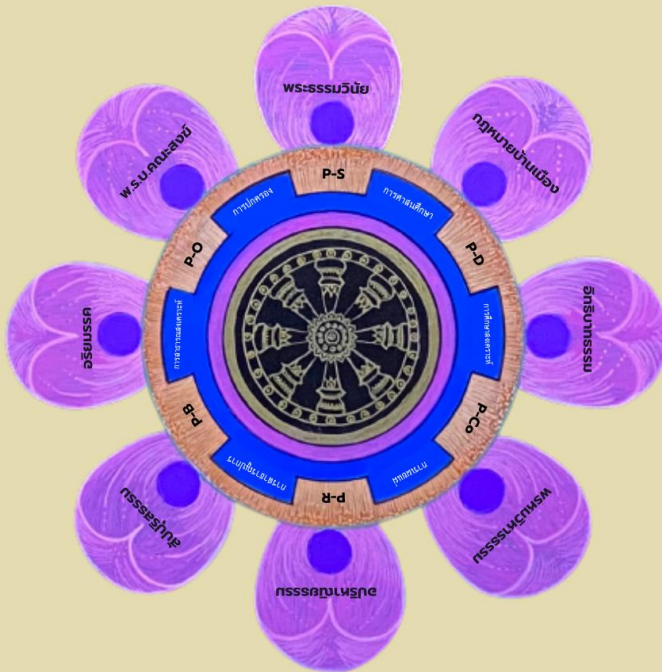

กฎหมายเพื่อการบริหารกิจการคณะสงฆ์

LAW OF SANGHA ADMINISTRATIVE

เรียบเรียงโดย
พระครูวินัยธรเอก ชินวิโส, ผศ.ดร. และคณะ

ส่วนหนึ่งของงานวิจัยเรื่อง
การสังเคราะห์กฎหมายเพื่อการปกครองคณะสงฆ์ที่เข้มแข็งในยุคปัจจุบัน

ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจากกองทุนส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม
ปีงบประมาณ ๒๕๖๕
MCU RS ๕๐๐๗๖๕๐๐๙

กฎหมายเพื่อการบริหารกิจการคณะสงฆ์ Law of Sangha Administrative

เรียบเรียงโดย

พระครูวินัยธรเอก ชินวิโส, ผศ.ดร. และคณะ

ส่วนหนึ่งของงานวิจัยเรื่อง

การสังเคราะห์กฎหมายเพื่อการปกครองคณะสงฆ์ที่เข้มแข็ง ๆ ในยุคปัจจุบัน
Systematic Structural Development for Strength Sangha Administration

ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจากกองทุนส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม

ปีงบประมาณ ๒๕๖๕

MCU RS ๘๐๐๗๖๕๐๐๙

ข้อมูลทางบรรณานุกรมของสำนักหอสมุดแห่งชาติ

Nation Library of Thailand Cataloging in Publication Data

พระครูวินัยธรเอก ชินวีโส

กฎหมายเพื่อการบริหารกิจการคณะสงฆ์.—พระนครศรีอยุธยา:
สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2565.

66 หน้า.

1. สงฆ์ – กฎหมายและระเบียบข้อบังคับ. 2. สงฆ์. I. ชื่อเรื่อง.

294.3186

ISBN 978-616-593-967-6

ที่ปรึกษา:

พระสุธีรัตนบัณฑิต, รศ.ดร.

พระครูพิศิษฐ์ไพโรจน์, ดร.

พระมหาภานุภักดิ์ กิตติโสภณ, ผศ.ดร.

พระปลัดระพีพร พุทธิสาร, ผศ.ดร.

ศ.ดร.บุญทัน ดอกไธสง

รศ.ดร.สุรพล สุยะพรหม

ผู้แต่ง:

พระครูวินัยธรเอก ชินวีโส, ผศ.ดร.

พระอุดมสิทธิธาดา, รศ.ดร.

ออกแบบปก:

พระมหาสมชาย ขนติสรโน

พิมพ์ครั้งแรก:

กันยายน ๒๕๖๕

จำนวนพิมพ์:

๑๐๐ เล่ม

จำนวนหน้า:

๖๖ หน้า

พิมพ์ที่:

สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

๗๙ ม.๑ ต.ลำไทร อ.วังน้อย จ.พระนครศรีอยุธยา

๑๓๑๗๐ โทร. ๐๓๕-๒๔๘๐๐๐ ต่อ ๘๗๗๓

<http://pbs.mcu.ac.th>

คำนำ

หนังสือเล่มนี้ คณะผู้จัดทำสังเคราะห์มาจากรายงานการวิจัยเรื่อง “การสังเคราะห์กฎหมายเพื่อการปกครองคณะสงฆ์ที่เข้มแข็งในยุคปัจจุบัน” พบว่า กฎหมายที่พระสังฆาธิการควรรู้หรือควรทราบ แบ่งออกเป็น ๓ สถานะคือ

สถานะที่หนึ่ง ในฐานะพระสังฆาธิการเป็นเจ้าพนักงาน จึงควรรู้กฎหมายที่เกี่ยวข้อง คือ ประมวลกฎหมายอาญา พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ กฎมหาเถรสมาคม ข้อบังคับ ระเบียบ คำสั่ง มหาเถรสมาคม

สถานะที่สอง ในฐานะผู้บริหารองค์กรสงฆ์ จึงควรรู้กฎหมายที่เกี่ยวข้อง คือ ประมวลกฎหมายอาญา ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ พระราชบัญญัติเทศบาล พระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนตำบล ประมวลกฎหมายที่ดิน ประมวลกฎหมายรัชฎากร พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พระราชบัญญัติโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ และพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ กฎกระทรวง ข้อบังคับ ระเบียบ คำสั่ง มหาเถรสมาคม

สถานะที่สาม ในฐานะพระภิกษุสงฆ์ จึงควรรู้กฎหมายที่เกี่ยวข้อง คือ พระธรรมวินัย ประมวลกฎหมายอาญา ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ พระราชบัญญัติคอมพิวเตอร์

คณะผู้จัดทำหวังว่า หนังสือเล่มนี้จะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาการปกครองคณะสงฆ์ต่อไป

คณะผู้จัดทำ
สิงหาคม ๒๕๖๕

สารบัญ

	หน้า
บทนำ	๑
๑. พระสังฆาธิการเป็นเจ้าพนักงาน	๓
๑.๑ ประมวลกฎหมายอาญา	๗
๑.๒ พระราชบัญญัติคณะสงฆ์	๙
๑.๓ กฎมหาเถรสมาคม	๑๑
๑.๔ ข้อบังคับ ระเบียบ คำสั่ง มหาเถรสมาคม	๑๔
๒. พระสังฆาธิการในฐานะผู้บริหารองค์กรสงฆ์	๑๖
๒.๑ ประมวลกฎหมายอาญา	๑๗
๒.๒ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์	๒๐
๒.๓ พระราชบัญญัติเทศบาล	๒๒
๒.๔ พระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนตำบล	๒๕
๒.๕ ประมวลกฎหมายที่ดิน	๒๘
๒.๖ ประมวลกฎหมายรัชฎาการ	๓๑
๒.๗ พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน	๓๔
๒.๘ พระราชบัญญัติโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ และพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ	๓๗
๒.๙ กฎมหาเถรสมาคม	๓๙
๒.๑๐ ข้อบังคับ ระเบียบ คำสั่ง มหาเถรสมาคม	๔๒
๓. พระสังฆาธิการในฐานะพระภิกษุสงฆ์	๔๔
๓.๑ พระธรรมวินัย	๔๗
๓.๒ ประมวลกฎหมายอาญา	๔๙
๓.๓ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์	๕๒
๓.๔ พระราชบัญญัติคอมพิวเตอร์	๕๔
ภาคผนวก	
รายนามผู้จัดทำ	๕๗
ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ	๕๘

กฎหมายเพื่อการบริหารคณะสงฆ์

บทนำ

การปกครองคณะสงฆ์มีมาแล้ว ตั้งแต่พุทธกาล หลักที่ใช้คือ พระธรรมวินัย เมื่อพระพุทธเจ้า เสด็จดับขันธ ประินิพพานแล้วเกิดความ ไม่เรียบร้อยขึ้น จึงได้มีการ ทำปฐมสังคายนาขึ้นที่เมืองราชคฤห์โดยมีพระมหากัสสปะ เป็นประธานการบริหารคณะสงฆ์ก็เรียบร้อย มาได้ระยะหนึ่ง ต่อมาก็เกิดถือลัทธิต่างกัน เกิดความ ไม่เรียบร้อย ขึ้นอีก เป็นเช่นนี้ตลอดมา

รูปแบบการจัดองค์กรปกครองคณะสงฆ์ไทยในปัจจุบัน นอกจากจะใช้หลักพระธรรมวินัยในการปกครองแล้ว ยังต้องใช้กฎหมายเป็นเครื่องมือในการปกครองอีกด้วย กฎหมายที่ใช้เป็นหลักในการจัดรูปแบบองค์กรการปกครองสงฆ์ในปัจจุบันคือ พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ และพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ นอกจากนี้ยังมีการใช้ กฎ ระเบียบ ข้อบังคับต่าง ๆ ของมหาเถรสมาคม ประกอบรูปแบบการจัดองค์กรการปกครองคณะสงฆ์อีกด้วยรูปแบบการจัดองค์กรการปกครองคณะสงฆ์ตามพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ และพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕

"พระสังฆาธิการ" เป็นคำรวมตำแหน่งพระภิกษุผู้ปกครองคณะสงฆ์ ตามพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ ซึ่ง

แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ.๒๕๓๕ เริ่มใช้มาแต่ พ.ศ.๒๕๐๖ จนถึงปัจจุบัน โดยมีกฎหมายเถรสมาคม ฉบับที่ ๕ (พ.ศ.๒๕๐๖) ว่าด้วยการแต่งตั้งถอดถอนพระสังฆาธิการ กำหนดนามเป็นครั้งแรก โดยเปลี่ยนคำว่า "พระคณาธิการ" มาเป็น "พระสังฆาธิการ" ให้สอดคล้องกับลักษณะการดำเนินกิจการคณะสงฆ์

พระสังฆาธิการมีบทบาทหน้าที่ในการปกครองคณะสงฆ์ โดยมีหลักการปกครองคือมุ่งหมายความสงบเรียบร้อยมุ่งความเจริญงอกงามและมุ่งความสามัคคีปรองดอง

เพื่อให้การปรองดองคณะสงฆ์นั้น ดำเนินไปสงบสุขเรียบร้อย และดีงาม มีกฎหมายที่พระสังฆาธิการควรรู้หรือควรทราบ แบ่งออกเป็น ๓ สถานะคือ

สถานะที่หนึ่ง ในฐานะพระสังฆาธิการเป็นเจ้าพนักงาน

สถานะที่สอง ในฐานะผู้บริหารองค์กรสงฆ์

สถานะที่สาม ในฐานะพระภิกษุสงฆ์

ซึ่งในแต่ละสถานะของพระสังฆาธิการ มีกฎหมายที่ควรรู้แตกต่างกันออกไป โดยได้มีการอธิบายขยายความเพิ่มเติมในส่วนต่อไป

สถานะเจ้าพนักงาน

ประมวลกฎหมายอาญา

พระราชบัญญัติคณะสงฆ์

กฎหมายเถรสมาคม

ข้อบังคับ ระเบียบ คำสั่ง
มหาเถรสมาคม

๑. พระสังฆาธิการเป็นเจ้าพนักงาน

ตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา ๑ (๑๖) “เจ้าพนักงาน” หมายความว่า บุคคลซึ่งกฎหมายบัญญัติว่าเป็นเจ้าพนักงานหรือได้รับแต่งตั้งตามกฎหมายให้ปฏิบัติหน้าที่ราชการ ไม่ว่าเป็นประจำหรือครั้งคราว และไม่ว่าจะได้รับค่าตอบแทนหรือไม่ก็ตาม

พระสังฆาธิการ หมายถึง พระภิกษุผู้ดำรงตำแหน่งในการปกครองคณะสงฆ์ มีฐานะเป็นเจ้าพนักงานตามความในประมวลกฎหมายอาญา ในมาตรา ๔๕ แห่ง พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ และแก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ ๒ พ.ศ. ๒๕๓๕ บัญญัติรับรองไว้

กรณีศึกษา

๑. ฎีกาที่ ๒๐๐๓-๒๐๐๕/๒๕๐๐ ขณะเกิดเหตุจำเลยเป็นพระภิกษุได้รับแต่งตั้งเป็นเจ้าอาวาสใช้อำนาจในตำแหน่งหน้าที่การงานในทางทุจริต เรียกเอาเงินสินบนในการให้เช่าที่ดินของวัดมีความผิดฐานเป็นเจ้าพนักงานรับสินบน การที่พระราชบัญญัติคณะสงฆ์บัญญัติไว้ว่า พระภิกษุซึ่งได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งตามบทแห่งพระราชบัญญัตินี้ ให้ถือว่าเป็นเจ้าพนักงานตามกฎหมายลักษณะอาญานั้น บังคับถึงอำนาจและหน้าที่ กล่าวคือเมื่อมีอำนาจในวัดเหมือนเจ้าพนักงานแล้ว หากกระทำความผิดในหน้าที่ก็จะต้องเป็นผิดฐานเป็นเจ้าพนักงานกระทำความผิดด้วย

๒. ฎีกาที่ ๓๐๔/๒๕๑๗ พระภิกษุจำเลยไม่อยู่ในโอวาทของเจ้าอาวาส เวลาไปไหนไม่ลาเจ้าอาวาสนابุคคลภายนอกและพระภิกษุวัดอื่นมาพำนักในกุฏิของจำเลย ไม่ปฏิบัติกิจทางสงฆ์

ตามที่เจ้าอาวาสบอก เจ้าอาวาสมีคำสั่งให้ออกจากวัดภายใน ๕ วัน จำเลยทราบแล้ว ครบกำหนดไม่ปฏิบัติตามคำสั่งโดยไม่มีเหตุหรือข้อแก้ตัวอันสมควร จำเลยจึงต้องมีความผิดตามประมวลกฎหมายอาญาฐานไม่ปฏิบัติตามคำสั่งเจ้าพนักงานซึ่งสั่งการตามอำนาจที่มีกฎหมายให้ไว้โดยไม่มีเหตุผลหรือข้อแก้ตัวอันสมควรตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๖๘

๓. ฎีกาที่ ๔๔๙๙/๒๕๓๙ คณะสงฆ์ผู้พิจารณาชั้นต้นมีคำวินิจฉัยว่าจำเลยกระทำความผิดล่วงละเมิดพระธรรมวินัยให้จำเลยสึกจากการเป็นพระภิกษุ จำเลยได้ยื่นอุทธรณ์คัดค้านคำวินิจฉัยดังกล่าวต่อคณะสงฆ์ การยื่นอุทธรณ์จะกระทำโดยชอบหรือไม่ก็ไม่เป็นเหตุให้จำเลยซึ่งได้สึกจากการเป็นพระภิกษุไปแล้วกลับมาเป็นพระภิกษุใหม่อีก การที่จำเลยแต่งกายเป็นพระภิกษุเพื่อให้บุคคลอื่นเชื่อว่าตนเป็นพระภิกษุและไม่ยอมออกไปจากวัดตามคำสั่งของเจ้าอาวาสวัดดังกล่าว จึงเป็นความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๒๐๘, ๓๖๘ วรรคแรก พรบ.คณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ มาตรา ๔๕ มาตรา ๓๘(๑), ๔๕

สรุปได้ว่า พระสังฆาธิการ ซึ่งเป็นเจ้าพนักงานตามความในประมวลกฎหมายอาญาแล้ว เมื่อกระทำความผิดย่อมได้รับโทษหนักกว่าบุคคลธรรมดาเสมือนเจ้าพนักงาน

ตัวอย่างคำพิพากษาศาลฎีกา

ฎีกาที่ 2003-2005/2500

ฎีกาที่ 304/2517

ฎีกาที่ 4499/2539

๑.๑ ประมวลกฎหมายอาญา

สาระสำคัญ

ประมวลกฎหมายอาญา เป็นบทบัญญัติเกี่ยวข้องกับ ความผิดอาญาและโทษ มี ๓๙๘ มาตรา โดยมีประเด็นสำคัญที่ควรทราบ ได้แก่ ๑. โครงสร้างของความผิดอาญา และ ๒. กระทำโดยประมาท

กรณีศึกษา

๑. ฎีกาที่ ๓๗๐/๒๕๗๐ ผู้ถือศีลกินเจ ซึ่งอาศัยอยู่ในบริเวณวัดนั้น เมื่อก่อความรำคาญให้เป็นที่รังเกียจ หรือไม่อยู่ในโอวาทของเจ้าอธิการผู้ปกครองวัด เจ้าอธิการมีอำนาจฟ้องขับไล่ได้ เจ้าอธิการฟ้องขับไล่จำเลยออกจากวัด จำเลยจะยกระเบียบราชการ ระหว่างวัดกับกระทรวงธรรมการ ในข้อที่ว่าไม่ให้ฟ้องก่อนได้รับอนุญาต ขึ้นคัดฟ้องของโจทก์นั้นไม่ได้ ตามกฎหมายคดีกระทรวงยุติธรรมที่ ๑๕

๒. ฎีกาที่ ๕๓๘/๒๕๑๒ เจ้าอาวาสมีหน้าที่ตามกฎหมายในการบำรุงรักษาวัด จัดกิจการและศาสนสมบัติของวัดให้เป็นไปด้วยดี ย่อมมีสิทธิที่จะพิเคราะห์สั่งการในการซ่อมวิหารซึ่งชำรุด ว่าจะเป็นการสมควรประการใด เมื่อเจ้าอาวาสเห็นว่า การซ่อมแซมควรหันหน้าวิหารและพระประธานไปทางทิศตะวันออก เพื่อให้เป็นแนวเดียวกับโบสถ์ เป็นระเบียบตามแผนผังของคณะสงฆ์ ใครจะอ้างความศรัทธา ฝ่าฝืนเข้าซ่อมวิหารโดยไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของเจ้าอาวาสนั้นมิได้ หากยังขัดขึ้นเข้าซ่อมโดยพลการ เจ้าอาวาสย่อมมีสิทธิยับยั้งขัดขวางได้ โดยไม่เป็นการทำละเมิดด้วยการใช้สิทธิอันมี แต่จะเกิดความเสียหายแก่ผู้อื่น

๓. ฎีกาที่ ๑๔๙๕/๒๕๑๗ จำเลยที่ ๑ เป็นเจ้าอาวาส สั่งให้จำเลยที่ ๒ กับพวก รื้อกุฏิ ๖ หลังรวมทั้งกุฏิที่จำเลยที่ ๑ และกุฏิที่พระภิกษุโจทก์อาศัยเพื่อไปบูรณรื้อกับกุฏิอื่น ให้เป็นกลุ่มเดียวกันเป็นการบำรุงรักษาวัด จัดกิจการและศาสนสมบัติของวัดให้เป็นไปด้วยดี ซึ่งจำเลยที่ ๑ ในฐานะเจ้าอาวาสมีอำนาจกระทำได้ตามพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ มาตรา ๓๗ (๑) การกระทำของจำเลยไม่เป็นความผิดฐานบุกรุก

สรุปได้ว่า พระสงฆ์มีการ มีหน้าที่ตามประมวลกฎหมายอาญา ซึ่งในฐานะเป็นเจ้าพนักงาน

ตัวอย่างคำพิพากษาศาลฎีกา

ฎีกาที่ 370/2470

ฎีกาที่ 1495/2517

ฎีกาที่ 538/2512

๑.๒ พระราชบัญญัติคณะสงฆ์

สาระสำคัญ

พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ คือ กฎหมายที่พระมหากษัตริย์ทรงตราขึ้น โดยคำแนะนำและยินยอมของรัฐสภา มีเจตนารมณ์เพื่อความเจริญ รุ่งเรืองแห่งพระพุทธศาสนา มีพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ ใช้บังคับเป็นหลักในปัจจุบัน และมีการแก้ไขเพิ่มเติมเรื่อยมา

กรณีศึกษา

๑. คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๕๘๐-๑๕๘๕/๒๕๕๐ พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ มาตรา ๓๑ วรรคสามบัญญัติเพียงว่าให้เจ้าอาวาสเป็นผู้แทนของวัดในกิจการทั่วไปเท่านั้น มิได้บังคับว่าการกระทำกิจการแทนวัดจะต้องประทับตราสำคัญของวัดด้วย ดังนั้นแม้หนังสือมอบอำนาจที่พระราชสุธรรมมาภรณ์มอบอำนาจให้ ป. มีอำนาจฟ้องคดีและทำนิติกรรมสัญญาใดๆ แทนวัดโจทก์ที่ ๑ จะมีพระราชสุธรรมมาภรณ์ลงลายมือชื่อโดยมิได้ประทับตราสำคัญของโจทก์ที่ ๑ ไว้ด้วย ก็มีผลสมบูรณ์ตามกฎหมาย โจทก์ที่ ๒ ซึ่งเป็นผู้รับมอบอำนาจช่วงจาก ป. จึงมีอำนาจฟ้องคดีแทนโจทก์ที่ ๑ ได้

การทำหนังสือสัญญาเช่าที่ดินที่ไม่ได้จดทะเบียนการเช่าต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ ย่อมมีผลฟ้องร้องบังคับคดีได้เพียง ๓ ปี ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๕๓๘ จึงเป็นการเช่าที่ไม่ต้องได้รับความเห็นชอบจากกรมการศาสนาตาม ข้อ ๔ ของ

กฎกระทรวงฉบับที่ ๒ (พ.ศ.๒๕๑๑) ที่ออกตามความในพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕

๒. คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๗๔๙๐/๒๕๔๒ วัดที่จะมีฐานะเป็นนิติบุคคลซึ่งหมายความว่าวัดประเภทสำนักสงฆ์ด้วยนั้น หลังจากกรรมการศาสนาออกหนังสืออนุญาตให้สร้างวัดแล้ว ยังจะต้องมีการดำเนินการเพื่อขอตั้งเป็นวัดต่อนายอำเภอและผ่านขั้นตอนการพิจารณา การปรึกษาและการรายงานการขอตั้งวัดโดยหน่วยงานราชการต่าง ๆ ตามลำดับ จนเมื่อมหาเถรสมาคมพิจารณาเห็นชอบด้วยแล้ว กระทรวงศึกษาธิการจึงจะประกาศตั้งเป็นวัดในราชกิจจานุเบกษาได้ ดังนั้นวัดโจทก์แม้จะได้รับอนุญาตให้สร้างวัดแล้ว แต่เมื่อยังไม่ได้มีการดำเนินการเพื่อขอตั้งเป็นวัดและได้รับอนุญาตจากทางราชการให้ตั้งวัดตามกฎหมาย ย่อมถือว่าขณะยื่นฟ้องโจทก์เป็นวัดประเภทสำนักสงฆ์ยังไม่มีฐานะเป็นนิติบุคคล โจทก์จึงไม่มีอำนาจฟ้อง

ตัวอย่างคำพิพากษาศาลฎีกา

ฎีกา 1580-1585/2550

ฎีกา 7490/2542

๑.๓ กฎมหาเถรสมาคม

สาระสำคัญ

พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ มาตรา ๑๕ ตรัสไว้ว่า “มหาเถรสมาคมมีอำนาจตรากฎหมายมหาเถรสมาคม ออกข้อบังคับ วางระเบียบ ออกคำสั่ง มีมติหรือออกประกาศ โดยไม่ขัดหรือแย้งกับกฎหมายและพระธรรมวินัย ใช้บังคับได้”

กรณีศึกษา

๑. ฎีกาที่ ๖๗๗๘/๒๕๕๓ ตามกฎกระทรวงฉบับที่ ๑ (พ.ศ. ๒๕๐๗) ออกตามความใน พ.ร.บ.คณะสงฆ์ฯ ข้อ ๔ วรรคหนึ่ง ผู้มีอำนาจเสนอรายงานขอตั้งวัดคือผู้ได้รับอนุญาตสร้างวัด ทายาทหรือผู้แทน แม้ พ. ผู้เสนอรายงานขอตั้งวัดจะไม่ใช้ทายาทของจำเลยผู้ได้รับอนุญาตสร้างวัด และจำเลยไม่ได้แต่งตั้งโดยชัดแจ้งให้ พ. เป็นผู้แทนเสนอรายงานขอตั้งวัดก็ตาม แต่ในระหว่างสร้างวัดและขอตั้งวัดจำเลยไม่ได้โต้แย้งหรือคัดค้านการดำเนินการของ พ. พฤติการณ์ของจำเลยแสดงให้เห็นว่าจำเลยแต่งตั้งโดยปริยายให้ พ. เป็นผู้แทนของจำเลยในการเสนอรายงานขอตั้งวัดตาม ป.พ.พ. มาตรา ๗๔๗ วรรคสอง แล้ว เมื่อกระทรวงศึกษาธิการโดยความเห็นชอบของมหาเถรสมาคมได้ประกาศตั้งวัดโจทก์ให้เป็นวัดในพระพุทธศาสนาตั้งแต่วันที่ ๒๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๒ โดยประกาศในราชกิจจานุเบกษาในวันที่ ๒๒ มิถุนายน ๒๕๔๒ แล้ว การขอตั้งวัดโจทก์ให้เป็นวัดในพระพุทธศาสนาจึงดำเนินการโดยชอบแล้ว

โจทย่อมมีฐานะเป็นนิติบุคคลตาม พ.ร.บ.คณะสงฆ์ฯ มาตรา ๓๑
วรรคสอง และมีอำนาจฟ้อง

ขณะยื่นฟ้องคดีก่อน กระทรวงศึกษาธิการยังไม่ได้ประกาศ
ตั้งวัดโจทยให้เป็นวัดในพระพุทธศาสนา ศาลฎีกาวินิจฉัยว่า โจทย
ไม่มีฐานะเป็นนิติบุคคลจึงไม่มีอำนาจฟ้องและยกฟ้องโจทย แต่
ขณะโจทยยื่นฟ้องคดีนี้กระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศตั้งวัดโจทย
ให้เป็นวัดในพระพุทธศาสนาโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้ว
โจทย่อมมีฐานะเป็นนิติบุคคลและมีอำนาจฟ้อง ประเด็นที่วินิจฉัย
ในทั้งสองคดีมีได้อาศัยเหตุอย่างเดียวกัน จึงไม่เป็นฟ้องซ้ำอัน
ต้องห้ามมิให้รื้อร้องฟ้องตาม ป.วิ.พ. มาตรา ๑๔๘ วรรคหนึ่ง

๒. ฎีกาที่ ๑๑๓๐/๒๕๔๕ วัดจำเลยที่ ๑ ทำหนังสือมอบ
อำนาจให้ ศ. มีหน้าที่ดูแลรักษาและจัดการศาสนสมบัติของวัด การ
ที่ ศ. ลงชื่อในสัญญาก่อสร้างตึกแถว โดยมีจำเลยที่ ๒ ซึ่งเป็นเจ้า
อาวาสของจำเลยที่ ๑ ลงชื่อรับทราบไว้ท้ายสัญญาเพื่อให้โจทย
ดำเนินการก่อสร้างตึกแถวนั้น จึงเป็นการจัดการศาสนสมบัติของวัด
แล้ว กรณีไม่จำเป็นต้องทำหนังสือมอบอำนาจเป็นการเฉพาะเรื่อง
อีก

ตามกฎหมายกระทรวง ฉบับที่ ๒ ออกตามความใน
พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ฯ ข้อ ๒ ระบุว่า การกันที่ดินซึ่งเป็นที่ดินให้
เป็นที่จัดประโยชน์จะทำได้ต่อเมื่อกรรมการศาสนาเห็นชอบและ
ได้รับอนุมัติจากมหาเถรสมาคม และข้อ ๔ ระบุว่า การให้เช่าที่ธรณี
สงฆ์ ที่กลบนา หรือที่ดินที่กันไว้เป็นที่จัดประโยชน์ที่มีกำหนดเช่า
เกิน ๓ ปีจะทำได้ต่อเมื่อได้รับความเห็นชอบจากกรรมการศาสนา
ดังนี้ แม้สัญญาก่อสร้างตึกแถวจะไม่ใช้สัญญาเช่าโดยตรง แต่เป็น

สัญญาที่มีเงื่อนไขในอนาคต เพราะขณะทำสัญญาโจทก์ยังไม่ได้ปลูกสร้างอาคาร แต่การกระทำของจำเลยที่ ๑ มีผลเห็นได้ในอนาคตว่าหากโจทก์ปลูกสร้างอาคารแล้วเสร็จ จำเลยที่ ๑ จะต้องปฏิบัติตามสัญญาโดยยอมให้โจทก์มีสิทธิหาผู้เช่ามาจดทะเบียนการเช่ามีกำหนด ๓๐ ปีกับจำเลยที่ ๑ ซึ่งจะต้องขอความเห็นชอบจากกรรมการศาสนาก่อน เมื่อสัญญาก่อสร้างตึกแถวยังไม่ได้รับความเห็นชอบจากกรรมการศาสนาตามกฎหมายกระทรวงดังกล่าวสัญญาก่อสร้างตึกแถวจึงยังไม่สมบูรณ์ โจทก์ไม่สามารถนำสัญญาดังกล่าวมาฟ้องจำเลยที่ ๑ ให้ปฏิบัติตามสัญญาได้ แต่การที่จำเลยที่ ๑ รับเงินค่าหน้าดินจากโจทก์และโจทก์ต้องเสียค่าใช้จ่ายในการฟ้องขับไล่ผู้เช่าเดิม แล้วจำเลยที่ ๑ ไม่ยอมให้โจทก์เข้าทำการก่อสร้างอาคารต่อไป ย่อมทำให้โจทก์เสียหาย จำเลยที่ ๑ จึงต้องชดเชยค่าเสียหายดังกล่าวแก่โจทก์

ตัวอย่างคำพิพากษาศาลฎีกา

ฎีกา 370/2470

ฎีกา 370/2470

๑.๔ ข้อบังคับ ระเบียบ คำสั่ง มหาเถรสมาคม

สาระสำคัญ

ข้อบังคับ ระเบียบ คำสั่ง มหาเถรสมาคม ออกโดยมหาเถรสมาคม โดยอาศัยอำนาจในพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ มาตรา ๑๕ ตรี ซึ่งเข้ามาขັบระเบียบคำสั่งนั้นจะต้องไม่ขัดหรือแย้งกับกฎหมายและพระธรรมวินัย

กรณีศึกษา

๑. มติที่ ๕๕๓/๒๕๖๕ เรื่อง ห้ามพระภิกษุสามเณร เกี่ยวข้องกับกัญชา การเสพกัญชา ถึงแม้ว่าพระวินัยไม่ระบุไว้ ชัดเจนว่า เป็นการทำผิดพระวินัย แต่กัญชาเป็นสิ่งมีนเมา ออกฤทธิ์ต่อจิต และประสาท อาจนำมาซึ่งการกระทำผิดพระวินัยได้ และเป็นโลกวัชชะ จึงเห็นว่าไม่เหมาะสมกับสมณสาธูป ซึ่งเป็นสมณเพศ หรือเพศบรรพชิต อยู่ในฐานะปูชนียบุคคลที่ชาวพุทธให้ความเคารพกราบไหว้ ไม่ควรมีอาจารย์เยี่ยงคลุ่หส์

๒. มติที่ ๕๔๑/๒๕๖๓ เรื่อง อดีตพระพรหมติลก “เจ้าคุณเอื้อน” กลับมาห่มผ้าเหลืองไม่ได้ กรณีศาลอุทธรณ์ยกฟ้องอดีตพระพรหมติลกหรือ “เจ้าคุณเอื้อน” อดีตเจ้าอาวาสวัดสามพระยา ในความผิดฐานฟอกเงิน จนมีข่าวเตรียมมาห่มจีวรอีกรอบเพราะไม่เคยเปล่งวาจาสิก คดีเงินทอนวัดที่อดีตพระพรหมติลกเป็นจำเลย

เป็นคดีที่พนักงานอัยการยื่นฟ้องกรณีทุจริตงบประมาณการศึกษา
พระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา

ตัวอย่างมติ

มติที่ 553/2565

มติที่ 541/2563

สถานะ

ผู้บริหารองค์กรสงฆ์

ประมวลกฎหมายอาญา

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

พระราชบัญญัติเทศบาล

พระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนตำบล

ประมวลกฎหมายที่ดิน

ประมวลกฎหมายรัชฎาการ

พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

พระราชบัญญัติโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ และพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ

กฎกระทรวง

ข้อบังคับ ระเบียบ คำสั่ง มหาเถรสมาคม

๒. พระสังฆาธิการในฐานะผู้บริหารองค์กรสงฆ์

พระสังฆาธิการ หมายถึง พระภิกษุผู้ดำรงตำแหน่งในการปกครองคณะสงฆ์ ตามที่ กฎมหาเถรสมาคม ฉบับที่ ๒๔ (พ.ศ. ๒๕๔๑) ได้กำหนดตำแหน่งต่าง ๆ ของพระภิกษุผู้ดำรงตำแหน่งในการปกครองคณะสงฆ์ไว้ในข้อ ๔ ได้แก่ ๑) เจ้าคณะใหญ่ ๒) เจ้าคณะภาค ๓) รองเจ้าคณะภาค ๔) เจ้าคณะจังหวัด ๕) รองเจ้าคณะจังหวัด ๖) เจ้าคณะอำเภอ ๗) รองเจ้าคณะอำเภอ ๘) เจ้าคณะตำบล ๙) รองเจ้าคณะตำบล ๑๐) เจ้าอาวาส ๑๑) รองเจ้าอาวาส ๑๒) ผู้ช่วยเจ้าอาวาส

พระสังฆาธิการ ซึ่งในฐานะผู้ปกครองหรือผู้บริหารองค์กรสงฆ์ มีกฎหมายกฎหมายต่าง ๆ ที่ควรทราบ ดังต่อไปนี้

๒.๑ ประมวลกฎหมายอาญา

สาระสำคัญ

กฎหมายอาญาเป็นกฎหมายที่กำหนดถึงการกระทำที่เป็นความผิดและบทลงโทษ สำหรับความผิดนั้น ๆ เนื่องจากรัฐมีหน้าที่รักษาความสงบของบ้านเมืองกฎหมายอาญาจึงกำหนดความสัมพันธ์ระหว่างรัฐกับราษฎรซึ่งกระทำความผิดขึ้น

กฎหมายอาญาของไทยบัญญัติไว้ในรูปประมวลกฎหมาย ในประวัติศาสตร์ประเทศไทยได้เริ่มใช้กฎหมายลักษณะอาญา เมื่อ ร.ศ. ๑๒๗ ต่อมาสถานการณ์บ้านเมืองเปลี่ยนแปลงไป ได้มีการปรับปรุงกฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ. ๑๒๗ ให้เหมาะสมและประกาศใช้ประมวลกฎหมายอาญาเมื่อ พ.ศ. ๒๕๐๐ ซึ่งใช้เรื่อยมาจนกระทั่งปัจจุบัน

กรณีศึกษา

๑. คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๖๗๗/๒๔๗๘ พระภิกษุผู้น้อยขัดคำสั่งพระภิกษุผู้มีอำนาจเหนือไม่มีผิดฐานขัดคำสั่งเจ้าพนักงานประมวลวิธีพิจารณาความอาญา ม.๒๑๙ ศาลชั้นต้นยกฟ้องโดยข้อกฎหมาย ศาลอุทธรณ์ยกฟ้องโดยข้อเท็จจริงโจทก์ฎีกาในข้อเท็จจริงได้

๒. คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๖๗๘๒/๒๕๔๓ ตามพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ฯ มาตรา ๒๙ การละสมณเพศเพราะถูกจับโดยต้องหาว่ากระทำความผิดอาญาได้ ๓ กรณี คือ เมื่อพนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการไม่เห็นสมควรให้ปล่อยชั่วคราวและเจ้าอาวาสแห่งวัดที่พระภิกษุรูปนั้นสังกัดไม่รับมอบตัวไว้ควบคุม พนักงานสอบสวนมีอำนาจจัดดำเนินการให้ละสมณเพศได้กรณีหนึ่งหรือเมื่อพนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการไม่เห็นสมควรให้ปล่อยชั่วคราวและไม่เห็นสมควรให้เจ้าอาวาสรับตัวไปควบคุม พนักงานสอบสวนมีอำนาจจัดดำเนินการให้ละสมณเพศได้กรณีหนึ่ง หรือเมื่อพนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการไม่เห็นสมควรให้ปล่อยชั่วคราวและพระภิกษุรูปนั้นมีได้สังกัดในวัดใดวัดหนึ่งหรือเป็นพระจรจัด พนักงานสอบสวนมีอำนาจจัดดำเนินการให้ละสมณเพศได้อีกกรณีหนึ่ง

ตัวอย่างคำพิพากษาศาลฎีกา

ฎีกาที่ 677/2478

ฎีกาที่ 6782/2543

๒.๒ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

สาระสำคัญ

กฎหมายแพ่ง คือ กฎหมายว่าด้วยสิทธิและหน้าที่ของบุคคล กฎหมายพาณิชย์ คือ กฎหมายว่าด้วยสิทธิและหน้าที่ของบุคคล อันเป็นกฎหมายที่เกี่ยวกับการเศรษฐกิจและการค้า การจําหน่าย เป็นต้น

กรณีศึกษา

๑. คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๙๒๖/๒๕๓๖ วัดโจทก์ได้ประกาศตั้งเมื่อวันที่ ๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๐ และทะเบียนวัดพระพุทธศาสนาจัดทำตามระเบียบกรมการศาสนา ว่าด้วยการทำทะเบียนวัดในพระพุทธศาสนาก็มีชื่อวัดโจทก์อยู่ด้วย เมื่อไม่ปรากฏว่ามีการประกาศยุบเลิกวัดโจทก์ โจทก์จึงยังมีฐานะเป็นวัดที่ชอบด้วยกฎหมาย พระภิกษุ ท. ได้รับแต่งตั้งเป็นเจ้าอาวาสของวัดโจทก์ พระภิกษุ ท. จึงมีอำนาจฟ้องคดีแทนวัดโจทก์ได้ ศาลฎีกาเคยวินิจฉัยว่าที่ดินตามแผนที่พิพาทเป็นของโจทก์ ซึ่งตรงกับที่ดินตามแผนที่พิพาทในคดีนี้ โจทก์ย่อมนำผลในคดีก่อนมาใช้ยันจำเลยทั้งสองในคดีนี้ซึ่งเป็นบุคคลภายนอกได้ เมื่อจำเลยทั้งสองไม่สามารถนำสืบได้ว่าจำเลยทั้งสองมีสิทธิในที่ดินพิพาทดีกว่าโจทก์อย่างไร จำเลยทั้งสองจึงไม่มีสิทธิแย่งการครอบครองที่ดินพิพาทของโจทก์โดยไม่ต้องคำนึงว่าที่ดินพิพาทมีเอกสารสิทธิหรือไม่

๒. คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๔๒๐๐/๒๕๓๕ วัดจำเลยที่ ๑ เป็นนิติบุคคลซึ่งเป็นตัวความ ดังนั้น ผู้ที่จะว่าความด้วยตนเองหรือดำเนินกระบวนการพิจารณาทั้งปวงตามที่เห็นสมควรเพื่อประโยชน์ของ

วัดจำเลยที่ ๑ หรือจะแต่งตั้งทนายความให้ความและดำเนินกระบวนการพิจารณาแทนวัดจำเลยที่ ๑ ได้ก็คือจำเลยที่ ๒ ซึ่งเป็นเจ้าอาวาสเป็นผู้แทนของวัดจำเลยที่ ๑ ส่วนไวยาวัจกรของวัดจำเลยที่ ๑ นั้น ตามกฎหมายธรรมนูญฉบับที่ ๘ (พ.ศ. ๒๕๐๖) ข้อ ๓ และพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ มาตรา ๔๕ เป็นคฤหัสถ์ซึ่งได้รับการแต่งตั้งและได้รับมอบหมายเป็นหนังสือจากเจ้าอาวาสของวัดให้มีหน้าที่เบิกจ่ายนิตยภัตและมีอำนาจหน้าที่ดูแลรักษาจัดการทรัพย์สินของวัด หาได้เป็นผู้แทนของวัดซึ่งเป็นนิติบุคคลที่จะมีอำนาจว่าความด้วยตนเองหรือดำเนินกระบวนการพิจารณาในศาลแทนวัดได้เพราะได้รับยกเว้นตามมาตรา ๓๓ แห่งพระราชบัญญัติทนายความ พ.ศ. ๒๕๒๘

ตัวอย่างคำพิพากษาศาลฎีกา

ฎีกาที่ 1926/2536

ฎีกาที่ 4200/2535

๒.๓ พระราชบัญญัติเทศบาล

สาระสำคัญ

พระราชบัญญัติเทศบาล เป็นพระราชบัญญัติท้องถิ่นในการบริหารราชการในเขตเทศบาล โดยจะมีกฎหมายซึ่งประกาศบังคับใช้เฉพาะในเขตเทศบาล

พระสงฆ์ซึ่งอยู่ในฐานะผู้บริหารองค์กรสงฆ์ ที่มีวัดอยู่เขตเทศบาลต่าง ๆ จะต้องปฏิบัติตามพระราชบัญญัติเทศบาล เพื่อไม่ให้เกิดข้อพิพาท หรือเกิดปัญหาขัดแย้งกับเทศบาล ดังกรณีศึกษา ที่ยกตัวอย่างมา ดังนี้

กรณีศึกษา

๑. คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๒๔๗๖/๒๕๔๑ ที่ดินพิพาทเป็นที่ธรณีสงฆ์ของวัดจำเลย พระครู น. เจ้าอาวาสองค์แรกของจำเลยอุทิศถวายให้จำเลยสร้างวัดและทางราชการ ได้ขึ้นทะเบียนเป็นที่ดินศาสนสมบัติวัดไว้แล้วแม้หนังสือรับรองสภาพวัดของกรมการศาสนาและทะเบียนที่ดินศาสนสมบัติวัดที่ระบุว่าที่ดินพิพาทเป็นที่ธรณีสงฆ์ของจำเลยตามเอกสารหมายเลข ๑ และ ๘ จะเป็นเพียงสำเนาเอกสารก็ตามแต่เอกสารดังกล่าวเป็นเอกสารที่ทางราชการจัดทำขึ้นและรับรองโดยเฉพาะสำเนาทะเบียนที่ดินศาสนสมบัติวัดตามเอกสารหมายเลข ๘ มีรายการที่ธรณีสงฆ์ซึ่งมีอาณาเขตที่ดินตรงกับสำเนาทะเบียนที่ดินศาสนสมบัติวัดเอกสารหมายเลข ๖ และ จ.๑๑ ที่โจทก์ส่งอ้างเป็นพยานทุกประการเพียงแต่เลขทะเบียนที่ดินเท่านั้นที่ไม่ตรงกัน สำเนาเอกสารหนังสือรับรองสภาพวัดของกรมการศาสนาและสำเนาทะเบียนที่ดินศาสนสมบัติวัดเอกสาร

หมาย ล.๑ และ ล.๘ จึงรับฟังได้ ที่ดินพิพาทเป็นที่ธรณีสงฆ์ของจำเลย ไม่ใช่ที่ดินของเทศบาลโจทก์การที่โจทก์ขอออกหนังสือสิทธิครอบครองตามแบบแจ้งการครอบครองที่ดินเอกสารฉบับพิพาทจึงเป็นการออกทับที่ธรณีสงฆ์ของจำเลย ทั้งการเข้าพัฒนาที่ดินพิพาทของโจทก์เป็นเพียงการให้บริการแก่ประชาชนผู้อยู่อาศัยในที่ดินพิพาท ตามอำนาจหน้าที่ไม่ใช่เป็นการครอบครองเพื่อให้ได้มาซึ่งสิทธิครอบครองในที่ดินพิพาท ย่อมไม่ก่อให้เกิดโจทก์ได้สิทธิเป็นผู้ครอบครองที่ดินพิพาท

๒. คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๕๑๘๖/๒๕๔๐ แม้ในระหว่างที่โจทก์ยื่นคำขออนุญาตก่อสร้างอาคารพาณิชย์ตามคำขอเอกสารหมาย จ.๕ และ จ.๖ และจำเลยมีคำสั่งไม่อนุญาตให้ก่อสร้างปรากฏว่ากฎกระทรวง ฉบับที่ ๒๔ (พ.ศ. ๒๕๒๙) ออกตามความในพระราชบัญญัติการผังเมืองพ.ศ. ๒๕๑๘ ไม่มีผลใช้บังคับแล้ว ดังนั้นกรณีตามคำขอของโจทก์จึงไม่ต้องตามกฎหมายกระทรวงฉบับดังกล่าว และจำเลยซึ่งเป็นเจ้าพนักงานท้องถิ่นตามพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. ๒๕๒๒ จึงไม่อาจยกข้อห้ามตามกฎหมายกระทรวงฉบับดังกล่าวเพื่อมีคำสั่งไม่อนุญาตให้ก่อสร้างอาคารพาณิชย์ ทำให้คำสั่งของจำเลยเป็นคำสั่งที่ไม่ชอบและไม่มีเหตุผลสมควรในขณะนั้นก็ตาม แต่ในระหว่างการพิจารณาของศาลฎีกาได้มีกฎกระทรวง ฉบับที่ ๒๒๑ (พ.ศ. ๒๕๓๘) ฯ ใช้บังคับเป็นผลให้กรณีคำขอของโจทก์ต้องห้ามหรือขัดต่อกฎกระทรวงฉบับนี้ ศาลฎีกาจึงชอบที่จะยกกฎกระทรวงฉบับนี้ขึ้นปรับใช้แก่คดีนี้ได้ หากจะถือว่าขณะที่จำเลยมีคำสั่งไม่อนุญาตให้ก่อสร้างอาคารพาณิชย์ไม่มีกฎหมายสนับสนุนให้จำเลยสั่งเช่นนั้นได้และจะต้องเพิกถอนคำสั่งของจำเลยก็ตาม

โจทก์ก็ต้องไปร้องขอให้จำเลยมีคำสั่งอนุญาตใหม่ แต่ขณะจะมีคำสั่งใหม่ก็ปรากฏว่ากรณีของโจทก์ต้องห้ามตามกฎหมาย ฎ.ฉบับที่ ๒๒๑ (พ.ศ. ๒๕๓๘) ๑ อีก เช่นนี้เห็นได้ว่าการมีคำสั่งตามคำขอของโจทก์ตามเอกสารหมาย จ.๕ และ จ.๖ ซึ่งต้องห้ามหรือขัดต่อกฎกระทรวง ฎ.ฉบับที่ ๒๒๑ (พ.ศ. ๒๕๓๘) ๑ ซึ่งเป็นการใช้กฎหมายที่ผิดต่อสภาพการณ์ทางสังคมและหลักการทางปกครองคำขอของโจทก์จึงต้องห้ามหรือขัดต่อกฎกระทรวง จำเลยชอบที่จะมีคำสั่งไม่อนุญาตให้ก่อสร้างอาคารพาณิชย์ดังกล่าว

ตัวอย่างคำพิพากษาศาลฎีกา

ฎีกาที่ 2476/2541

ฎีกาที่ 5186/2540

๒.๔ พระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนตำบล

สาระสำคัญ

พระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนตำบล ตราขึ้นไว้โดยคำแนะนำและยินยอมของรัฐสภาเพื่อเป็นการปรับปรุงกฎหมายว่าด้วยการจัดระเบียบบริหารของตำบล มี องค์การบริหารส่วนตำบล (อปต.) คือ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบหนึ่ง มีฐานะเป็นนิติบุคคล ซึ่งจัดตั้งขึ้นตาม พ.ร.บ. ดังกล่าว

กรณีศึกษา

๑. คำวินิจฉัยที่ ๒/๒๕๔๖ วัดท่าเคียน โดยพระปลัดเสน จินณสาโร (ชุมมิ่ง) ในฐานะเจ้าอาวาส เป็นโจทก์ ยื่นฟ้อง กระทรวงมหาดไทย ที่ ๑ นายสุนทร ประทุมทอง ในฐานะ นายอำเภอหาดใหญ่ ที่ ๒ และองค์การบริหารส่วนตำบลควนลัง ที่ ๓ เป็นจำเลย ต่อศาลจังหวัดสงขลา เป็นคดีแพ่งหมายเลขดำที่ ๕๓๔/๒๕๔๕ ความว่า โจทก์ได้รับการถวายที่ดินจากราชฎูรให้เป็น ที่ธรณีสงฆ์ มีเนื้อที่ประมาณ ๑๒ ไร่ ตั้งอยู่ที่หมู่ ๑ ตำบลควนลัง อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา มีอาณาเขตทิศเหนือและทิศ ตะวันตกจดที่ดินของเอกชน ทิศใต้และทิศตะวันออกจดถนน สาธารณะ โดยโจทก์ได้ครอบครองสำหรับให้พระภิกษุสงฆ์ใน พระพุทธศาสนาปฏิบัติศาสนกิจและประกอบพิธีกรรมต่าง ๆ มา ตั้งแต่ก่อนปี พ.ศ. ๒๔๙๘ และยังได้ครอบครองทำประโยชน์ในที่ดิน ดังกล่าวตลอดมาจนถึงปัจจุบัน ต่อมา จำเลยที่ ๑ โดยจำเลยที่ ๒ และจำเลยที่ ๓ ได้ยื่นคำขอออกหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวง

"แปลงป่าช้าวัดท่าเคียน" และร่วมกันรังวัดรูกกล้าที่ดินของโจทก์ ทางด้านทิศเหนือ เป็นเนื้อที่ประมาณ ๔-๓-๔๐.๕/๑๐ ไร่ โจทก์ได้ ยื่นคำคัดค้านการขอออกหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวงแล้ว การกระทำของจำเลยทั้งสามทำให้โจทก์ได้รับความเสียหาย อันเป็นการ โต้แย้งสิทธิในที่ดินของโจทก์ ขอให้ศาลมีคำพิพากษาว่าที่ดินพิพาท ดังกล่าวเป็นของโจทก์ โดยห้ามจำเลยทั้งสามดำเนินการออก หนังสือสำคัญสำหรับที่หลวงเฉพาะส่วนที่รูกกล้าเข้ามาในที่ดินของ โจทก์และห้ามเกี่ยวข้องกับที่ดินพิพาทอีกต่อไป

๒. วัดดงฟอง อบต.ราชาเทวะ ระบุว่าก่อสร้างอาคาร ๑๙๓ ล้าน เมื่อปี ๒๕๓๘ อบต.ราชาเทวะ ได้ทำสัญญาเช่าที่ดินของวัด กิ่งแก้ว เนื้อที่ ๖๐๐ ตารางวา เพื่อก่อสร้างอาคารที่ทำการ อบต. โดย อบต.ตกลงจ่ายค่าเช่าที่ดินให้วัดเป็นรายปี ปีละ ๒๐,๐๐๐ บาท แต่ระยะเวลาเช่าที่ดินไม่มีการระบุให้ชัดเจน ในสัญญาระบุไว้ว่า "มีกำหนดระยะเวลาตลอดไป" ต่อมาปี ๒๕๔๑ อบต.ขอเช่าที่ดิน ของวัดอีก ๑,๖๐๐ ตารางวา ระบุในสัญญาเช่าที่ดินว่า เพื่อทำสวน สุขภาพเพื่อประชาชน โดยจ่ายค่าตอบแทนจากการใช้ที่ดินให้แก่วัด จำนวน ๘ ล้านบาท และจ่ายค่าเช่าที่ดินรายปี ปีละ ๓๘,๔๐๐ บาท มีกำหนดระยะเวลาเช่าตลอดไปเช่นเดียวกัน

อย่างไรก็ตาม เมื่อปี ๒๕๖๓ อบต.ราชาเทวะ ได้ทำการ ก่อสร้างอาคารอเนกประสงค์ สูง ๕ ชั้น ใช้งบประมาณกว่า ๑๙๐ ล้านบาท ซึ่งไม่ได้เป็นไปตามที่ตกลงในสัญญาฉบับที่ ๒ ที่ อบต.แจ้ง วัดฤประสงคิในการขอเช่าที่ดิน เพื่อทำสวนสุขภาพ

ประกอบกับการที่สัญญาเช่าที่ดินทั้ง ๒ ฉบับดังกล่าว ระบุ ระยะเวลาเช่าที่ดินว่า "มีกำหนดระยะเวลาตลอดไป" ซึ่งถือ

เป็นข้อสัญญาที่ไม่เป็นธรรม ทำให้วัดเสียหาย ทั้งมิใช่การผาติกรรม
ที่ดินวัดตามกฎหมาย การจัดทำสัญญาเช่าที่ดินทั้งสองฉบับดังกล่าว
จึงไม่ได้เป็นไปโดยถูกต้องตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์
พรบ.คณะสงฆ์ และมติมหาเถรสมาคม ครั้งที่ ๑๔/๒๕๒๑

ตัวอย่างคำพิพากษาศาลฎีกาและกรณีศึกษา

ฎีกาที่ 2/2546

กรณีศึกษาที่ 2 วัด ฟ้อง อบต.

๒.๕ ประมวลกฎหมายที่ดิน

สาระสำคัญ

ประมวลกฎหมายที่ดินซึ่งเป็นกฎหมายที่กำหนดหน้าที่และอำนาจเกี่ยวกับการบริหารจัดการที่ดิน

กรณีศึกษา

๑. คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๓๑๗๙ - ๓๑๘๑/๒๕๕๒ โจทก์ทั้งสองยกที่ดินพิพาทให้แก่จำเลยทั้งสามเพื่อใช้สร้างวัด จำเลยทั้งสามมิได้ได้ที่ดินพิพาทมาโดยการซื้อขาย จำเลยทั้งสามครอบครองที่ดินพิพาทแทนโจทก์ทั้งสองเพื่อรอการส่งมอบให้แก่วัด เมื่อวัดนั้นได้จัดตั้งขึ้นโดยชอบด้วยกฎหมายแล้วกรณียังถือไม่ได้ว่าการครอบครองที่ดินพิพาทของจำเลยทั้งสามเป็นการแย่งการครอบครองของโจทก์ทั้งสอง เพราะไม่ได้ความว่าจำเลยทั้งสามได้เปลี่ยนลักษณะแห่งการยึดถือโดยบอกกล่าวไปยังโจทก์ทั้งสองแต่ประการใด ดังนั้น แม้จำเลยทั้งสามจะครอบครองที่ดินพิพาทนานเท่าใด จำเลยทั้งสามก็ไม่ได้สิทธิครอบครองหรือกรรมสิทธิ์ในที่ดินพิพาท การฟ้องคดีของโจทก์ทั้งสองจึงมิใช่กรณีการฟ้องคดีเพื่อเอาคืนซึ่งการครอบครองตาม ป.พ.พ. มาตรา ๑๓๗๕ วรรคสอง เมื่อจนถึงปัจจุบันวัด ม. หรือสำนักสงฆ์ ม. มิได้เป็นวัดตามกฎหมาย กรณีจึงยังไม่มีวัดซึ่งเป็นนิติบุคคลที่จะถือกรรมสิทธิ์ในที่ดินพิพาทตามเจตนารมณ์ของโจทก์ทั้งสอง เมื่อโจทก์ทั้งสองทวงถามที่ดินพิพาทคืน จำเลยทั้งสามจึงต้องคืนที่ดินให้แก่โจทก์ทั้งสอง

๒. คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๕๗๗๖/๒๕๖๒ เมื่อทางพิพาทส่วนแรกเป็นทางสาธารณะอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน

ประเพณีทรัพย์สินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกันตั้งแต่ก่อนจำเลยทั้งสอง
 รับโอนที่ดินมาจากเจ้าของเดิม ย่อมต้องยังคงสภาพเป็นสาธารณ
 สมบัติของแผ่นดินตลอดไปจนกว่าจะมีพระราชบัญญัติหรือพระราช
 กฤษฎีกาก่อนสภาพ ตาม ป.พ.พ. มาตรา ๑๓๐๕ และ ป. ที่ดิน
 มาตรา ๘ วรรคสอง (๑) บุคคลใดย่อมไม่อาจอ้างกรรมสิทธิ์ในทาง
 ดังกล่าวได้ ดังนั้น แม้จำเลยทั้งสองจะทำหนังสืออุทิตทางพิพาท
 ส่วนที่ ๒ โดยมีเจตนาให้ใช้แทนทางพิพาทส่วนแรกตามคำแนะนำ
 ขององค์การบริหารส่วนตำบลบางขุนทอง ตามที่จำเลยทั้งสองกล่าว
 อ้างหรือไม่ก็ตาม ก็ไม่อาจมีผลให้ทางพิพาทส่วนแรกที่ยังคงเป็น
 สาธารณสมบัติของแผ่นดินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกันนั้นกลับเป็น
 ของจำเลยทั้งสองได้ เมื่อพิจารณาหนังสือแสดงเจตนาของจำเลยทั้ง
 สองดังกล่าว ปรากฏว่าจำเลยทั้งสองยินยอมให้ทางราชการเข้าไป
 ดำเนินการเพื่อให้มีการใช้ประโยชน์ร่วมกันของประชาชน โดยไม่มี
 ค่าตอบแทนหรือเงื่อนไขใด ๆ ทั้งสิ้น และไม่คัดค้านการใด ๆ
 ข้อความดังกล่าวมีความหมายโดยชัดแจ้งแล้วว่าจำเลยทั้งสองยอม
 อุทิตทางพิพาทส่วนที่ ๒ ให้เป็นทรัพย์สินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกัน
 โดยไม่มีเงื่อนไขใด ๆ ทั้งสิ้น ทางพิพาทส่วนที่ ๒ จึงตกเป็นสาธารณ
 สมบัติของแผ่นดิน ตาม ป.พ.พ. มาตรา ๑๓๐๔ (๒) ทันทีกที่จำเลย
 ทั้งสองทำหนังสือแสดงเจตนาดังกล่าว แม้จะเป็นการกระทำหลังวัน
 ฟ้องคดีนี้ และคดีที่จำเลยทั้งสองฟ้องต่อศาลปกครองขอเพิกถอน
 เกี่ยวกับหนังสือแสดงเจตนาเฉพาะทางพิพาทส่วนที่ ๒ อยู่ระหว่าง
 พิจารณาก็ตาม แต่ทางพิพาทส่วนที่ ๒ ก็ยังไม่ได้ถูกถอนสภาพจาก
 การเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน ตาม ป.พ.พ. มาตรา ๑๓๐๕
 และ ป. ที่ดิน มาตรา ๘ วรรคสอง (๑) ทางพิพาทส่วนที่ ๒ จึงยังคง

เป็นทางสาธารณะ ซึ่งเกิดจากการแสดงเจตนาโดยชัดแจ้งของจำเลยทั้งสอง การที่ศาลอุทธรณ์ภาค ๑ ฟังข้อเท็จจริงว่าทางพิพาทส่วนที่ ๒ เป็นทางสาธารณะ จึงเป็นการรับฟังพยานหลักฐานในสำนวนตามทางนำสืบของคู่ความ มิได้เป็นการวินิจฉัยนอกฟ้องนอกประเด็นหรือพิพากษาเกินคำขอในส่วนทางพิพาทส่วนที่ ๒ นี้เช่นกัน การที่จำเลยทั้งสองสร้างกำแพงปิดทางพิพาทบางส่วนย่อมเป็นการละเมิดสิทธิของโจทก์ในการใช้ทาง จำเลยทั้งสองย่อมต้องรื้อถอนออกไปและรับผิดชอบใช้ค่าเสียหายแก่โจทก์

ตัวอย่างคำพิพากษาศาลฎีกา

๒.๖ ประมวลกฎหมายรัชฎาการ

สาระสำคัญ

ประมวลกฎหมายรัชฎาการ เป็นกฎหมาย ภาษีนับหนึ่ง มีบทบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับภาษี ๔ ประเภท ได้แก่ ภาษีเงินได้ ภาษีมูลค่าเพิ่ม ภาษีเฉพาะกาล และอากรแสตมป์ ตัวอยู่ในบ้านหน้าทีและการควบคุมของกรมสรรพากร

กรณีศึกษา

๑. ฎีกาที่ ๒๗๒๑/๒๕๔๘ หนังสือสัญญากู้ยืมที่มีข้อความว่า "พระครู ก. ได้ยืมเงินสดเพื่อจะจ่ายค่าก่อสร้างวัดให้ลุล่วงไปด้วยดี...บาท กำหนดคืนให้หลังทอดกฐินวัดเรียบร้อยแล้ว" เป็นเพียงหลักฐานในการกู้ยืมเป็นหนังสือลงลายมือชื่อพระครู ก. ผู้ยืมตาม ป.พ.พ. มาตรา ๖๕๓ วรรคหนึ่ง เท่านั้น มิใช่สัญญากู้ยืมเงินจึงไม่จำเป็นต้องปิดอากรแสตมป์ตาม ป.รัชฎาการ มาตรา ๑๑๘

หนี้สินที่พระครู ก. ซึ่งรักษาการแทนเจ้าอาวาสจัดจำเลยกู้ยืมเงินโจทก์เป็นหนี้ที่ใช้ในการก่อสร้างกุฏิอันเป็นศาสนสมบัติของวัดจำเลย มิใช่เป็นการกู้ยืมเพื่อตนเอง พระครู ก. กระทำการดังกล่าวแทนจำเลยได้โดยอาศัยอำนาจตามมาตรา ๓๗ และ ๓๙ แห่ง พ.ร.บ.คณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ อีกทั้งเมื่อโจทก์ได้ส่งมอบเงินให้พระครู ก. ซึ่งกระทำแทนจำเลยไปแล้ว สัญญากู้ยืมบริบูรณ์ การที่จะต้องให้ไวยาวัจกรเป็นผู้เก็บรักษาเงินหรือต้องทำบัญชีรายรับรายจ่ายตามกฎหมายกระทรวงข้อ ๖ ฉบับที่ ๒ (พ.ศ.๒๕๑๑) ซึ่งออกตามความใน พ.ร.บ.คณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ ไม่เกี่ยวกับความบริบูรณ์ของสัญญากู้ จำเลยจึงต้องรับผิดชอบใช้เงินกู้พร้อมดอกเบี้ยแก่โจทก์

๒. คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๒๓๘๖/๒๕๔๑ สำนักสงฆ์ห้วยน้ำผุดจะเป็นนิติบุคคลหรือไม่ก็ตามแต่เงินผ้าป่า ๑๕๐,๐๐๐ บาท เป็นเงินที่ชาวบ้านนำไปทอดให้สำนักสงฆ์ห้วยน้ำผุดซึ่งพระภิกษุ ป. เป็นเจ้าคณะสงฆ์อยู่ในขณะนั้น พระภิกษุ ป. จึงมีหน้าที่ดูแลเงินผ้าป่าดังกล่าว เมื่อพระภิกษุ ป. มอบให้พระภิกษุ ข. เป็นผู้เลือกชาวบ้านเป็นกรรมการดูแลรับผิดชอบจำนวนเงินนั้น ส.ง.ร. และจำเลยได้รับเลือกเป็นกรรมการและร่วมกันรับมอบเงินจำนวนดังกล่าวไปเก็บรักษา หากจำนวนเงินดังกล่าวสูญหาย กรรมการทั้งสองต้องร่วมกันรับผิดชอบต่อสำนักสงฆ์ห้วยน้ำผุด แม้กรรมการแต่ละคนจะได้รับเงินเพียงบางส่วนไปเก็บรักษาก็เป็นการแบ่งความรับผิดชอบกันเองภายหลังจากรับเงินทั้งจำนวนมาแล้ว การที่จำเลยรับมอบเงินจำนวน ๔๐,๐๐๐ บาท ไปเก็บรักษาแล้วยักยอกเงินจำนวนนั้นไป ส.ง.ร. จึงเป็นผู้เสียหายในอันที่จะร้องทุกข์ต่อพนักงานสอบสวนให้ดำเนินคดีแก่จำเลยได้ โดยถือว่าจำเลยยักยอกทรัพย์ของสำนักสงฆ์ห้วยน้ำผุดซึ่งอยู่ในความครอบครองของ ส.ง.ร. และจำเลย แม้หนังสือมอบอำนาจให้ไปร้องทุกข์จะไม่ได้ปิดแสตมป์ก็รับฟังเป็นพยานหลักฐานได้เนื่องจาก ประมวลรัษฎากรมาตรา ๑๑๘ ห้ามมิให้รับฟังหนังสือมอบอำนาจที่ไม่ปิดแสตมป์เป็นพยานหลักฐานเฉพาะในคดีแพ่งเท่านั้น มิได้ห้ามมิให้รับฟังในคดีอาญาด้วย ทั้งการมอบอำนาจให้ไปร้องทุกข์ก็ไม่มีกฎหมายบัญญัติให้ต้องทำเป็นหนังสือแต่อย่างใด

ตัวอย่างคำพิพากษาศาลฎีกา

ฎีกาที่ 2721/2548

ฎีกาที่ 2386/2541

๒.๗ พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

สาระสำคัญ

พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน เป็นกฎหมายเพื่อบังคับใช้กับการกระทำความผิดฐานฟอกเงินและดำเนินการกับทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องเนื่องกับการกระทำความผิดที่กฎหมายกำหนดให้เป็นความผิดมูลฐาน โดยมาตรการที่สำคัญคือ ๑. มาตรการป้องกันโดยการกำหนดให้สถาบันการเงินและผู้ประกอบอาชีพเป็นผู้มีหน้าที่รายงาน และ ๒. มาตรการดำเนินการกับทรัพย์สินที่มีประสิทธิภาพ

กรณีศึกษา

๑. กรณีศึกษา อดีตพระพรหมติลก ศาลอาญาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบกลาง พิพากษาจำคุก “อดีตพระพรหมติลก” อดีตเจ้าอาวาสวัดสามพระยา ๖ ปี และ “อดีตพระอรุณกิจโสภณ” อดีตผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดสามพระยา ๓ ปี ในคดีร่วมกันฟอกเงินจากการทุจริตเงินทอนวัดในส่วนอุดหนุนการศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรม ส่วนคดีอื่นให้ยกฟ้อง

ต่อมา วันที่ ๒๓ ก.ย.๖๓ ที่ศาลอาญาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบกลาง ถ. นครไชยศรี โดยศาลอ่านคำพิพากษาศาลอุทธรณ์คดีหมายเลขดำ อท.๑๙๖/๒๕๖๑ คดีฟอกเงินทุจริตจัดสรรงบประมาณสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ (พศ.) ของวัดสามพระยา ศาลอุทธรณ์ไม่เห็นพ้องด้วย อุทธรณ์ของโจทก์ฟังไม่ขึ้น อุทธรณ์ของจำเลยฟังขึ้น จำเลยทั้งสองไม่มีความผิดตาม พ.ร.บ. ฟอกเงินฯ พิพากษาแก้เป็นยกฟ้อง

๒. กรณีศึกษา พระพรหมสิทธิ อดีตเจ้าอาวาสวัดสระเกศราชวรมหาวิหาร วันที่ ๑๙ ก.พ.๖๓ ที่ห้องพิจารณา ๗๐๓ ศาลอาญาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบกลาง ถนนไชยศรี ศาลอ่านคำพิพากษาคดีทุจริตการจัดสรรเงินงบประมาณ สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ (พศ.) คดีหมายเลขดำ อท.๒๕๑/๒๕๖๑ ที่พนักงานอัยการสำนักงานคดีปราบปรามการทุจริต ๒ เป็นโจทก์ยื่นฟ้อง นายพนม ศรศิลป์ อายุ ๖๐ ปี อดีตผอ.สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ (ผอ.พศ.), นายชยพล พงษ์สีดา อายุ ๖๔ ปี อดีตรอง ผอ.สำนักงาน พศ., นายณรงค์เดช ชัยเนตร อดีต ผอ.กองส่งเสริมงานเผยแผ่พระพุทธศาสนา, นายพัฒนา สุอำมาตย์มนตรี อายุ ๕๐ ปี อดีตนักวิชาการศาสนาชำนาญการ กองส่งเสริมงานเผยแผ่พระพุทธศาสนา, พระพรหมสิทธิ ธงชัย สุขโข หรือนายธงชัย สุขโข อายุ ๖๔ ปี อดีตพระราชาคณะเจ้าคณะรอง และอดีตเจ้าอาวาสวัดสระเกศราชวรมหาวิหาร, อดีตกรรมการมหาเถรสมาคม เป็นจำเลยที่ ๑-๕ ในความผิดฐาน เป็นเจ้าพนักงานมีหน้าที่ซื้อ, ทำ, จัดการหรือรักษาทรัพย์ใด ร่วมกันเบียดบังทรัพย์นั้นเป็นของตนหรือเป็นของผู้อื่น โดยทุจริตหรือโดยทุจริตยอมให้ผู้อื่นเอาทรัพย์สินนั้นเสีย , เป็นเจ้าพนักงานปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบเพื่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้หนึ่งผู้ใดหรือปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยทุจริต , เป็นผู้สนับสนุนเจ้าพนักงานกระทำความผิดดังกล่าว ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๔๗,๑๕๗ ประกอบมาตรา ๘๓,๘๖,๙๑

ตัวอย่างกรณีศึกษา

กรณีศึกษา อติตพระพรหมติลก

กรณีศึกษา พระพรหมสิทธิ

๒.๘ พระราชบัญญัติโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ และพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ

สาระสำคัญ

พระราชบัญญัติโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ และพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๔ เป็นกฎหมายที่กำกับดูแล โบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ ซึ่งเป็นศิลปวัฒนธรรมของชาติ โดยส่วนที่เกี่ยวข้องกับศุลกากรคือ โบราณวัตถุและศิลปวัตถุ ที่ถือเป็นของต้องจำกัดหรือควบคุมในการนำเข้า การส่งหรือนำออกไปนอก หรือการนำผ่านราชอาณาจักร

กรณีศึกษา

๑. คำวินิจฉัยที่ ๑๗๕/๒๕๖๑ คดีที่วัดศรีชุมเป็นโจทก์ยื่นฟ้องอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย ที่ ๑ สำนักศิลปากรที่ ๖ สุโขทัย ที่ ๒ กรมศิลปากร ที่ ๓ จำเลย ซึ่งเป็นหน่วยงานทางปกครอง กรณีมีการขึ้นทะเบียนโบราณสถานเมืองเก่าสุโขทัย จังหวัดสุโขทัย ซึ่งมีที่ดิน ส.ค. ๑ เลขที่ ๗๒๓ ของโจทก์ อยู่ในเขตโบราณสถานด้วย ต่อมาจำเลยทั้งสามเข้ามาบุรณะซ่อมแซมองค์พระพุทธร่องจนะและมณฑปในที่ดินของโจทก์ แต่ไม่ยอมออกจากที่ดินและไม่ให้โจทก์เข้าครอบครองที่ดิน รวมถึงได้เรียกเก็บเงินค่าผ่านเข้าชมโบราณสถาน แต่ไม่ส่งมอบเงินให้แก่โจทก์ ทั้งยังปลูกสร้างอาคารพาณิชย์ในที่ดินของโจทก์ เห็นว่า แม้เหตุแห่งการฟ้องคดีนี้สืบเนื่องมาจากการที่จำเลยที่ ๓ ผู้มีหน้าที่ดูแลรักษาและควบคุมโบราณสถาน ซึ่งอาศัยอำนาจตามมาตรา ๗ แห่งพระราชบัญญัติโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ และพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๔ ประกาศขึ้น

ทะเบียนโบราณสถานเมืองเก่าสุโขทัย จังหวัดสุโขทัย รวมถึงที่ดินของโจทก์ โดยอ้างว่าโบราณสถานวัดศรีชุมไม่ได้ตั้งอยู่ในที่ดินพิพาทตามฟ้อง จึงไม่ใช่ที่ดินของโจทก์ แต่เป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน โดยโจทก์มีคำขอหลักให้ศาลบังคับจำเลยทั้งสามและบริวารออกจากที่ดินพิพาท อันเป็นกรณีโต้แย้งเกี่ยวกับสิทธิในที่ดิน ทั้งความมุ่งหมายของโจทก์ที่ฟ้องต่อศาลก็เพื่อให้ศาลรับรองคุ้มครองสิทธิในที่ดินของโจทก์ การที่ศาลจะมีคำพิพากษาหรือคำสั่งตามคำขอของโจทก์ได้นั้น ศาลจะต้องพิจารณาให้ความเสียก่อนว่าที่ดินพิพาทโจทก์เป็นผู้มีสิทธิครอบครองตามที่กล่าวอ้างหรือเป็นที่สาธารณสมบัติของแผ่นดินเป็นสำคัญ แล้วจึงจะพิจารณาประเด็นอื่นได้ต่อไป จึงเป็นคดีพิพาทเกี่ยวกับสิทธิในที่ดิน อันอยู่ในอำนาจพิจารณาพิพากษาของศาลยุติธรรม

ตัวอย่างคำพิพากษาศาลฎีกา

ฎีกาที่ 175/2561

๒.๙ กฎมหาเถรสมาคม

สาระสำคัญ

พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ มาตรา ๑๕ ตรีได้ระบุ ว่า มหาเถรสมาคมมีอำนาจตรากฎหมายมหาเถรสมาคม ออกข้อบังคับ วางระเบียบ ออกคำสั่ง มีมติหรือออกประกาศ โดยไม่ขัดหรือแย้งกับกฎหมายและพระธรรมวินัย ใช้บังคับได้ และจะมอบให้พระภิกษุรูปใดหรือคณะกรรมการหรือคณะอนุกรรมการ ตามมาตรา ๑๙ เป็นผู้ใช้อำนาจหน้าที่ก็ได้

กรณีศึกษา

๑. คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๓๒๙/๒๕๓๘ กฎมหาเถรสมาคม ฉบับที่ ๑๐ (พ.ศ.๒๕๑๓) ว่าด้วยการแต่งตั้งผู้รักษาการแทนเจ้าอาวาสและที่แก้ไขเพิ่มเติม (พ.ศ.๒๕๒๑) ข้อ ๔ (๑) เป็นการแต่งตั้งผู้รักษาการแทนเจ้าอาวาสในกรณีที่ไม่มีเจ้าอาวาส โดยเจ้าคณะตำบลเป็นผู้มีอำนาจแต่งตั้ง ข้อเท็จจริงปรากฏว่าพระครู น. ยังเป็นเจ้าอาวาสวัดผู้ร้องอยู่มิได้ลาสิกขา เจ้าคณะตำบลจึงไม่มีอำนาจแต่งตั้งผู้รักษาการแทนเจ้าอาวาสวัดผู้ร้องโดยอาศัยอำนาจตามกฎหมายมหาเถรสมาคมข้อดังกล่าว คำสั่งของเจ้าคณะตำบลที่แต่งตั้งพระภิกษุ พ. เป็นผู้รักษาการแทนเจ้าอาวาสวัดผู้ร้องจึงไม่ชอบพระภิกษุ พ. จึงไม่มีอำนาจดำเนินคดีแทนผู้ร้อง ที่ ว. ยื่นคำร้องคดีนี้แทนผู้ร้องโดยพระภิกษุ พ. เป็นผู้ลงนามในหนังสือมอบอำนาจในฐานะผู้รักษาการแทนเจ้าอาวาสวัดผู้ร้อง เป็นการมอบอำนาจให้

ดำเนินคดีแทนผู้ร้องโดยไม่ชอบ ว. ไม่มีอำนาจยื่นคำร้องคดีนี้แทนผู้ร้อง

๒. คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๕๙๐/๒๕๓๘ การถอดถอนเจ้าอาวาสนั้นตามพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ มาตรา ๒๓ บัญญัติให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎหมายเถรสมาคมตามกฎหมายเถรสมาคมฉบับที่ ๕ (พ.ศ. ๒๕๐๕) ว่าด้วยการแต่งตั้งถอดถอนพระสังฆาธิการข้อ ๓๓ ประกอบข้อ ๒๓ เจ้าคณะจังหวัดมีอำนาจให้พระสังฆาธิการตำแหน่งเจ้าอาวาสออกจากตำแหน่งหน้าที่ได้ดั่งนั้นคำสั่งคณะสงฆ์ที่ให้โจทก์ออกจากตำแหน่งเจ้าอาวาสวัดจึงเป็นคำสั่งที่อยู่ในอำนาจหน้าที่ของจำเลยที่ ๑ ซึ่งเป็นเจ้าคณะจังหวัดตามกฎหมายเถรสมาคมแล้วและคำสั่งคณะสงฆ์ดังกล่าวจำเลยที่ ๑ มิได้สั่งให้โจทก์ออกจากตำแหน่งหน้าที่เพราะประพฤติดิตพระธรรมวินัยแต่ให้ออกจากตำแหน่งหน้าที่เพราะโจทก์หย่อนสมรรถภาพซึ่งเป็นเหตุตามข้อ ๓๓ แห่งกฎหมายเถรสมาคมฉบับที่ ๕ (พ.ศ. ๒๕๐๕) ว่าด้วยการแต่งตั้งถอดถอนพระสังฆาธิการเมื่อตามฟ้องโจทก์มิได้อ้างว่าจำเลยที่ ๑ มีคำสั่งโดยไม่มีเหตุดังกล่าวจึงถือไม่ได้ว่าคำสั่งของจำเลยที่ ๑ ที่สั่งให้โจทก์ออกจากตำแหน่งหน้าที่เป็นคำสั่งที่มีชอบโจทก์จึงไม่มีอำนาจฟ้องขอให้เพิกถอนคำสั่งดังกล่าวและขอให้เพิกถอนคำสั่งแต่งตั้งจำเลยที่ ๒ เป็นพระสังฆาธิการแล้วให้โจทก์กลับเข้าดำรงตำแหน่งพระสังฆาธิการต่อไป

ตัวอย่างคำพิพากษาศาลฎีกา

ฎีกาที่ 1329/2538

ฎีกาที่ 590/2538

๒.๑๐ ข้อบังคับ ระเบียบ คำสั่ง มหาเถรสมาคม

สาระสำคัญ

ข้อบังคับ ระเบียบ คำสั่ง มหาเถรสมาคม ออกโดยมหาเถรสมาคม โดยอาศัยอำนาจในพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ มาตรา ๑๕ ตรี ซึ่งเข้ามาขบะเปียบคำสั่งนั้นจะต้องไม่ขัดหรือแย้งกับกฎหมายและพระธรรมวินัย

กรณีศึกษา

๑. มติที่ ๒๕๒/๒๕๖๔ เรื่อง ห้ามพระภิกษุสามเณรขับขี่รถยนต์และรถจักรยานยนต์ การขับขี่รถยนต์ หรือรถจักรยานยนต์ ถึงแม้ว่าพระวินัยไม่ระบุไว้ชัดเจนว่า เป็นการทำผิดพระวินัย แต่เป็นโลกวิฆะ (มีโทษทางโลกหรือความผิดทางกฎหมายบ้านเมือง) อาจนำมาซึ่งการกระทำผิด พระวินัยได้ หรือมีความผิดตามพระราชบัญญัติการจราจรทางบก พ.ศ. ๒๕๒๒ ถ้าหากขับรถยนต์ โดยประมาทจนเกิดอุบัติเหตุ เป็นเหตุให้ทรัพย์สิน หรือผู้อื่น ได้รับความเสียหาย หรือได้รับบาดเจ็บ หรือถึงแก่ชีวิต ต้องได้รับโทษปรับ หรือจำคุก หรือทั้งจำทั้งปรับ ตามประมวลกฎหมายอาญา หรือตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ แล้วแต่กรณี และอาจมีความผิดตาม มาตรา ๒๘ มาตรา ๒๙ และมาตรา ๓๐ แห่งพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ จึงเห็นว่าไม่เหมาะสมกับสมณสาธูป

๒. มติที่ ๓๙๑/๒๕๖๕ เรื่อง พระภิกษุมิจจริยวัตรไม่เหมาะสมประพฤติตนไม่เอื้อต่อพระธรรมวินัย สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ได้รับเรื่องร้องเรียนในช่วงเดือนเมษายน ๒๕๖๕ กรณีพระภิกษุประพฤติตนไม่เอื้อต่อพระธรรมวินัย ข้อบังคับ ระเบียบ คำสั่ง ประกาศ และมติมหาเถรสมาคม มิจจริยวัตรไม่เหมาะสมกับสมณสาธูป ตามที่ปรากฏเป็นข่าวตามสื่อออนไลน์ เผยแพร่ในช่องทางต่าง ๆ

ตัวอย่างมติ

มติที่ 252/2564

มติที่ 391/2565

สถานะ
พระภิกษุสงฆ์

พระธรรมวินัย

ประมวลกฎหมายอาญา

ประมวลกฎหมายแพ่งและ
พาณิชย์

พระราชบัญญัติคอมพิวเตอร์

๓. พระสังฆาธิการในฐานะพระภิกษุสงฆ์

พระสังฆาธิการ คือพระภิกษุสงฆ์ ซึ่งได้รับการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งทางการปกครอง ซึ่งคำว่า “พระภิกษุ” ตามมาตรา ๑๖๒๒ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ หมายความว่า บุคคลผู้อุปสมบทในศาสนาของ พระพุทธเจ้า แต่ไม่กินความถึงแม่ชี สามเณร นักพรต และนักบวชในศาสนาอื่น ๆ

กรณีศึกษา

๑. คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๕๕๘๗/๒๕๔๓ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๖๒๒ วรรคหนึ่ง ที่บัญญัติว่า พระภิกษุนั้น จะเรียกร่องเอาทรัพย์มรดกในฐานะที่เป็นทายาทโดยธรรมไม่ได้ เว้นแต่จะได้สืบทอดจากสมณเพศมาเรียกร่องภายในกำหนดอายุความตามมาตรา ๑๗๕๔ นั้น หมายถึงกรณีที่เจ้ามรดกตายโดยมิได้ทำพินัยกรรมไว้ และพระภิกษุเป็นทายาทโดยธรรมที่มีสิทธิในการรับมรดกด้วย ได้ฟ้องทายาทคนอื่น ๆ ขอแบ่งมรดก แต่โจทก์ได้รับการยกให้ซึ่งบ้านและที่ดินจาก ล. ในขณะที่ ล. มีชีวิตอยู่โจทก์จึงเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ในบ้านและที่ดินดังกล่าว การฟ้องขับไล่จำเลยออกจากบ้านและที่ดินของโจทก์จึงมิใช่ฟ้องเรียกร่องเอาส่วนแบ่งทรัพย์มรดกในฐานะทายาทโดยธรรม แม้โจทก์จะเป็นพระภิกษุก็ย่อมมีอำนาจฟ้อง

๒. คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๓๔๑/๒๕๔๕ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๖๒๒ เป็นบทบัญญัติห้ามมิให้พระภิกษุเรียกร่องเอาทรัพย์มรดกในฐานะที่เป็นทายาทโดยธรรมแต่ถ้าพระภิกษุถูกฟ้องเป็นจำเลยแล้วศาลก็พิพากษาให้พระภิกษุได้รับ

ส่วนแบ่งมรดกด้วย ก็ไม่เป็นการขัดกับประมวลกฎหมายแพ่งและ
พาณิชย์ มาตรา ๑๖๒๒

ตัวอย่างคำพิพากษาศาลฎีกา

ฎีกา 5587/2543

ฎีกา 341/2495

๓.๑ พระธรรมวินัย

สาระสำคัญ

พระธรรมวินัย คือ คำสั่งสอนทั้งหมดของพระพุทธเจ้า ซึ่งประกอบด้วย ธรรม คือ คำสอนแสดงหลักความจริงและแนะนำความประพฤติ ส่วนวินัย คือ บทบัญญัติกำหนดระเบียบความประพฤติและกำกับความประพฤติ ธรรมเป็นเครื่องควบคุมใจ วินัยเป็นเครื่องควบคุมกายและวาจา พระภิกษุผู้อุปสมบทในศาสนาของพระพุทธเจ้า จะต้องรักษาพระธรรมวินัยอย่างเคร่งครัด

กรณีศึกษา

๑. ฎีกาที่ ๑๑๔๒๗/๒๕๕๔ ความผิดตาม พ.ร.บ.คณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ มาตรา ๒๖ บัญญัติว่า พระภิกษุรูปใดล่วงละเมิดพระธรรมวินัยและได้มีคำวินิจฉัยถึงที่สุดให้ได้รับนิคหกรรมให้สึก ต้องสึกภายในยี่สิบสี่ชั่วโมงนับแต่เวลาที่ได้ทราบคำวินิจฉัย นั้นหมายความว่าคำวินิจฉัยของคณะผู้พิจารณาวินิจฉัยการลงนิคหกรรมขั้นต้นต้องเป็นไปตามกฎหมายมหาเถรสมาคม ฉบับที่ ๑๑ (พ.ศ. ๒๕๒๑) ลักษณะ ๒ เรื่อง ผู้มีอำนาจลงนิคหกรรม ซึ่งตามกฎหมายมหาเถรสมาคมดังกล่าว ข้อ ๗ มีความว่า การลงนิคหกรรมเกี่ยวกับความผิดของพระภิกษุผู้ปกครองสงฆ์ซึ่งดำรงตำแหน่งเจ้าอาวาส ถ้าความผิดนั้นเกิดขึ้นในเขตจังหวัดที่สังกัดอยู่ ให้เป็นอำนาจของเจ้าคณะตำบลเจ้าสังกัดเป็นผู้พิจารณา การที่ดีนี้เจ้าคณะจังหวัดขอนแก่นเป็นผู้พิจารณาลงโทษโดยไม่ปรากฏเหตุขัดข้องที่ทำให้เจ้าคณะตำบลเปื่อยใหญ่ไม่อาจเป็นผู้พิจารณาได้ จึงไม่เป็นไปตามกฎหมายมหาเถรสมาคม ฉบับที่ ๑๑ คำวินิจฉัยของเจ้าคณะจังหวัดจึงไม่ใช่คำวินิจฉัยตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๖ แม้จำเลยจะทราบคำสั่ง

และไม่ได้ปฏิบัติตามคำสั่งดังกล่าวก็ไม่ถือว่าเป็นการฝ่าฝืนมาตรา ๒๖ ปัญหานี้เป็นข้อกฎหมายเกี่ยวกับความสงบเรียบร้อย ศาลฎีกามีอำนาจยกขึ้นอ้างได้ตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๑๘๕ วรรคหนึ่ง ๑๙๕ วรรคสอง ประกอบมาตรา ๒๑๕, ๒๒๕

๒. ฎีกาที่ ๙๘๖๑/๒๕๕๗ การเสพเมณุนของจำเลยเป็นการล่วงละเมิดพระธรรมวินัยจึงเป็นอาบัติปาราชิกถือว่าขาดจากความเป็นพระภิกษุสงฆ์แล้ว และเมื่อเจ้าหน้าที่ซึ่งได้รับมอบหมายจากเจ้าคณะอำเภอได้นำคำวินิจฉัยไปอ่านให้จำเลยฟังเมื่อวันที่ ๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๔ เวลา ๑๗.๒๐ นาฬิกา แม้จำเลยจะไม่ยอมลงลายมือชื่อรับทราบคำวินิจฉัยดังกล่าว แต่ก็ถือว่าจำเลยทราบคำวินิจฉัยโดยชอบแล้วซึ่งต้องสึกภายใน ๒๔ ชั่วโมง นับแต่เวลาที่ได้ทราบคำวินิจฉัยนั้น ตามมาตรา ๒๖ แห่ง พ.ร.บ.คณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕

ตัวอย่างคำพิพากษาศาลฎีกา

ฎีกา 11427/2554

ฎีกา 9861/2557

๓.๒ ประมวลกฎหมายอาญา

สาระสำคัญ

ประมวลกฎหมายอาญา เป็นบทบัญญัติเกี่ยวข้องกับ ความผิดอาญาและโทษ มี ๓๙๘ มาตรา โดยมีประเด็นสำคัญที่ควร ทราบ ได้แก่ ๑. โครงสร้างของความผิดอาญา และ ๒. กระทำโดย ประมาท

กรณีศึกษา

๑. คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๗๙๘/๒๕๔๒ ตาม พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ มาตรา ๒๙การสละสมณ เพศเพราะถูกจับในข้อหาคดีอาญาแยกได้เป็น ๓ กรณี คือ ๑. เมื่อพนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการไม่เห็นสมควรให้ ปล่อยชั่วคราวและเจ้าอาวาสไม่ยอมรับตัวไว้ควบคุม พนักงาน สอบสวนดำเนินการให้สละสมณเพศได้ ๒. พนักงานสอบสวนหรือ พนักงานอัยการเห็นว่าไม่ควร ปล่อยชั่วคราวและไม่ควรมอบตัวให้ เจ้าอาวาสรับตัวไป ควบคุม ก็ดำเนินการให้สละสมณเพศได้ และ ๓. พระภิกษุ รูปนั้นไม่ได้สังกัดอยู่ในวัดใดวัดหนึ่งหรือเป็นพระจรจัด ก็ดำเนินการให้สละสมณเพศได้ กรณีของจำเลยปรากฏว่าร้อย ตำรวจโท ส. นำจำเลยไปพบพระ ท. เจ้าอาวาสวัดและมีตำแหน่ง เป็นเจ้าคณะและพระภิกษุผู้ใหญ่อีกหลายรูปเพื่อสอบสวนจำเลย แล้วไม่ได้ความชัดว่าขณะนั้นจำเลยจำพรรษาและสังกัดวัดใด จำเลยยินยอมสึกจากการเป็นพระภิกษุโดยเปลื้องจีวร ออกแล้ว แต่งกายด้วยชุดขาวจึงถือได้ว่าจำเลยได้สละสมณเพศแล้วใน ขณะนั้นตามพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ฯ มาตรา ๒๙ การที่จำเลย อ้างว่ายินยอมเปลื้องจีวร ออกเพื่อต่อสู้คดีไม่เป็นเหตุให้จำเลยซึ่งได้

สละสมณเพศแล้วกลับมาเป็นพระภิกษุใหม่อีก ดังนั้นเมื่อภายหลัง
ต่อมาจำเลยกลับมาแต่งกายเป็นพระภิกษุเพื่อให้บุคคลอื่นเชื่อว่าตน
เป็นพระภิกษุจึงเป็นความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา
๒๐๘

๒. คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๒๓๓๙ - ๒๓๔๐/๒๕๓๒ จำเลย
นำแถบบันทึกลายเส้นที่ผู้ขายพุดกับผู้หญิงในลักษณะของการให้
สัมภาษณ์เป็นใจความว่าผู้เสียหายได้ลักลอบได้เสียกับพระภิกษุ ช.
เจ้าอาวาสวัดจอมบึงซึ่งเป็นเจ้าคณะอำเภอ มาเปิดให้บุคคลอื่นฟังที่
บ้าน อ. และ ส. ซึ่งมีใช้ที่สาธารณะสถาน เป็นทำนองปรักษาหารือ
กันว่าควรจะทำเนนการอย่างใดเพื่อให้เกิดความบริสุทธิ์ต่อ
พระพุทธศาสนา และหาทางจัดความมัวหมองในพระพุทธศาสนา
ให้สิ้นไป หากพระภิกษุ ช. กระทำผิดจริงก็ควรจะสึกออกไป หากไม่
จริงก็เอาผิดกับผู้พุดเรื่องนี้และต่อมา ได้มีการร้องเรียนต่อ
ศึกษาธิการอำเภอจอมบึงเกี่ยวกับพฤติกรรมของพระภิกษุ ช. และ
ได้มีบันทึกเสนอต่อตามลำดับจนกระทั่งถึงเจ้าคณะภาคฝ่าย
มหานิกาย จังหวัดราชบุรีเพื่อสอบหาข้อเท็จจริง จึงถือได้ว่าจำเลย
ไม่ได้มีเจตนาใส่ความผู้เสียหายให้ถูกดูหมิ่นเกลียดชังหรือเสียหาย
แต่เป็นการกระทำในการแสดงข้อความโดยสุจริตด้วยความเป็น
ธรรม อันเป็นวิสัยของประชาชนย่อมกระทำตาม ป.อ. มาตรา ๓๒๙
(๓) ทั้งนี้เพื่อขจัดข่าวลือในทางที่จะทำให้พุทธศาสนาเสื่อมหมดสิ้น
ไป จำเลยไม่มีความผิด

ตัวอย่างคำพิพากษาศาลฎีกา

ฎีกา 1798/2542

ฎีกา 1798/2542

๓.๓ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

สาระสำคัญ

กฎหมายแพ่ง คือ กฎหมายว่าด้วยสิทธิและหน้าที่ของบุคคล กฎหมายพาณิชย์ คือ กฎหมายว่าด้วยสิทธิและหน้าที่ของบุคคล อันเป็นกฎหมายที่เกี่ยวกับการเศรษฐกิจและการค้า การจำนำ เป็นต้น

กรณีศึกษา

๑. คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๗๖๗/๒๕๔๓ ขณะเจ้าหน้าที่ศาลส่งหมายเรียกและหมายนัดสืบพยานโจทก์ให้แก่จำเลยทั้งสองครั้ง จำเลยได้อุปสมบทเป็นพระภิกษุและจำพรรษาอยู่ที่วัด ซึ่งห่างจากบ้านจำเลยเพียงประมาณ ๑ กิโลเมตร การเดินทางไปมาสะดวก ที่บ้านจำเลยมีภริยาบุตรสาวและบุตรเขยของจำเลยอาศัยอยู่ ซึ่งบุคคลเหล่านี้มักไปทำบุญที่วัดดังกล่าวเป็นประจำ ทั้งในการส่งหมายให้แก่จำเลยทั้งสองครั้งเจ้าหน้าที่พบภริยาจำเลยอยู่ที่บ้าน แต่ภริยาจำเลยไม่ยอมรับหมายแทน จึงได้ปิดหมายไว้ตามคำสั่งศาล แสดงว่าภริยาจำเลยทราบเรื่องการส่งหมายทั้งสองครั้งแล้ว ซึ่งตามปกติวิสัยเรื่องที่มีความสำคัญเช่นนี้ ภริยาจำเลยหรือบุคคลอื่นในบ้านย่อมต้องรีบแจ้งให้จำเลยทราบเรื่อง ดังนั้น การที่จำเลยไม่ได้ยื่นคำให้การในกำหนด และไม่ได้ไปศาลตามวันเวลาที่นัดสืบพยานโจทก์โดยไม่ได้แจ้งเหตุขัดข้องให้ศาลทราบ ย่อมถือได้ว่าจำเลยจงใจขาดนัดยื่นคำให้การและจงใจขาดนัดพิจารณา คดีจึงไม่มีเหตุให้พิจารณาใหม่และรับคำให้การของจำเลย

๒. คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๕๗๘๙/๒๕๓๘ พินัยกรรมของพระภิกษุ ส. ผู้มรณะ ระบุไว้ว่า บรรดาเงินที่ข้าพเจ้ามีอยู่ในขณะนี้

และที่จะมีขึ้นหรือได้มาในอนาคตซึ่งได้ฝากไว้ที่ธนาคาร ก. ข. และ ค. เงินทั้งนี้ข้าพเจ้าขอยกให้แก่จำเลยศิษย์ของข้าพเจ้าแต่เพียงผู้เดียว แต่ข้อกำหนดพินัยกรรมดังกล่าวนี้ไม่ปรากฏสมุดฝากเงินบัญชีเลขที่ ๕๑๐๖ และ ๕๔๕๙ ที่พิพาทซึ่งเป็นเงินส่วนตัวของพระภิกษุ ส. ผู้มรณะ และพินัยกรรมฉบับนี้ทำขึ้นก่อนที่ผู้มรณะจะมีเงินตามบัญชีพิพาททั้งสองบัญชีนั้นข้อกำหนดพินัยกรรมดังกล่าวจึงไม่มีผลบังคับถึงเงินในบัญชีพิพาททั้งสองบัญชีนี้

ตัวอย่างคำพิพากษาศาลฎีกา

ฎีกา 767/2543

ฎีกา 5789/2538

๓.๔ พระราชบัญญัติคอมพิวเตอร์

สาระสำคัญ

กฎหมายที่ว่าด้วยการกระทำผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ โน้ตบุ๊ก สมาร์ทโฟน รวมไปถึงระบบต่าง ๆ ที่ถูกควบคุมการกระทำระบบคอมพิวเตอร์ ซึ่งเป็นพระราชบัญญัติที่ออกมาเพื่อป้องกันและควบคุมการกระทำผิดที่จะเกิดขึ้นได้การใช้คอมพิวเตอร์ หากผู้ใดกระทำความผิดก็จะต้องได้รับการลงโทษตามที่ พระราชบัญญัติคอมพิวเตอร์ ๒๕๖๐ กำหนดไว้

พระภิกษุสงฆ์ในปัจจุบัน จะต้องมีความระมัดระวัง ในการกระทำ ซึ่งอาจจะก่อให้เกิดความผิดในพระราชบัญญัติคอมพิวเตอร์ จากความที่ไม่รู้ หรือไม่ได้ศึกษารายละเอียดใน พรบ.นี้ เพราะฉะนั้น เพื่อให้หลีกเลี่ยงการกระทำความผิด ทั้งจากความตั้งใจและไม่ตั้งใจ พระภิกษุสงฆ์จึงจำเป็นต้องศึกษาพระราชบัญญัติคอมพิวเตอร์ให้เข้าใจและครบถ้วน

กรณีศึกษา

๑. ผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัด นครศรีธรรมราช เข้าแจ้งความดำเนินคดีกับพระสังฆาธิการอย่างน้อย ๔ รูป หลังพบมีการเผยแพร่ข้อความเข้าข่ายผิดพระราชบัญญัติคอมพิวเตอร์และหมิ่นประมาท

๒. พระปัญญา สีสัน เหยื่อการล่าแม่มด ม.๑๑๒ และพระราชบัญญัติคอมพิวเตอร์

ตัวอย่างคำพิพากษาศาลฎีกา

กรณีศึกษา ที่ 1

กรณีศึกษา ที่ 2

ภาคผนวก

รายนามผู้จัดทำ

พระสุธีรัตนบัณฑิต, รศ.ดร.	ที่ปรึกษาโครงการ
ศ.ดร.บุญทัน ดอกไธสง	ที่ปรึกษาโครงการ
รศ.ดร.สุรพล สุษะพรหม	ที่ปรึกษาโครงการ
พระมหากฤษฎา กิตติโสภโณ, ผศ.ดร.	ผู้อำนวยการแผนงานวิจัย
พระครูวินัยธรเอก ชินวิโส, ผศ.ดร.	หัวหน้าโครงการวิจัย
พระอุดมสิทธินายก, รศ.ดร.	ผู้ร่วมวิจัย
พระปลัดระพิน พุทธิสารโ, ผศ.ดร.	ผู้ร่วมวิจัย
พระมหาสมชาย ขนติสรโณ	คณะทำงาน
พระครูธรรมธรสฐาพร ปภสสโร	คณะทำงาน
ดร.สุภัทรชัย สีสะใบ	คณะทำงาน

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

พระธรรมวชิรมณี (บุญชิต ป.ธ.๙)
เจ้าคณะกรุงเทพมหานคร
๙ พฤษภาคม ๒๕๖๕

พระเทพคุณาภรณ์ (โสภณ โสภโณ)
เจ้าคณะภาค ๑๓ กรรมการมหาเถรสมาคม
๙ มีนาคม ๒๕๖๕

พระเทพรัตนนายก (บุญโชติ ปุณฺณโชติ)
เจ้าคณะจังหวัดลำพูน
๑๘ มีนาคม ๒๕๖๕

พระศรีธรรมโสภณ (บุญโชติ ปุณฺณโชติ)
รองเจ้าคณะจังหวัดลำพูน
๑๘ มีนาคม ๒๕๖๕

พระเทพปริยัติ (สะอาด ป.ธ.๗)
เจ้าคณะจังหวัดเชียงใหม่
๑๙ มีนาคม ๒๕๖๕

พระเทพสิงหราชจารย์ (โสภณ โสภโณ)
รองเจ้าคณะจังหวัดเชียงใหม่
๑๙ มีนาคม ๒๕๖๕

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

พระครูสุนทรพจนบัณฑิต (สหัส ฐิตสาโร)
เจ้าคณะอำเภอชนอม จังหวัดนครศรีธรรมราช
๕ เมษายน ๒๕๖๕

พระครูภาวนาจันทคุณ (กรีฑา จนทสาโร)
เจ้าอาวาสวัดป่าเขาหัวช้าง จังหวัด
นครศรีธรรมราช ๕ เมษายน ๒๕๖๕

พระครูปริยัตยาภิรม (สมบุญ ป.ธ.๔)
เจ้าคณะจังหวัดสุราษฎร์ธานี
๖ เมษายน ๒๕๖๕

พระครูปริยัติคุณาวุธ (เสรี ป.ธ.๔)
รองเจ้าคณะจังหวัดสุราษฎร์ธานี
๖ เมษายน ๒๕๖๕

พระเทพสิมภรณ์ (วันชัย)
เจ้าคณะจังหวัดนครราชสีมา
๒๒ เมษายน ๒๕๖๕

พระราชวิมลโมลี (มานพ ป.ธ.๙)
เจ้าคณะจังหวัดสุรินทร์
๒๓ เมษายน ๒๕๖๕

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

พระธรรมรัตนมงคล
เจ้าคณะจังหวัดพระนครศรีอยุธยา
๒๓ เมษายน ๒๕๖๕

พระเทพสิทธิวิมล
เจ้าคณะภาค ๑๕
๒๖ พฤษภาคม ๒๕๖๕

พระราชพรหมจริยคุณ (สุเทพ)
เจ้าคณะจังหวัดร้อยเอ็ด
๒๓ เมษายน ๒๕๖๕

พระศรีปริยัติธาดา (ทองสา ป.ธ.๙)
รองเจ้าคณะจังหวัดบุรีรัมย์
๗ พฤษภาคม ๒๕๖๕

พระภวนาวินสุทธิโสภโณ
เจ้าคณะจังหวัดสมุทรสงคราม
๒๖ พฤษภาคม ๒๕๖๕

พระครูพิศิษฐ์ไพเราะขานาด (ประยูร นนทิโย)
รองเจ้าคณะอำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม
๔ พฤษภาคม ๒๕๖๕

